

Signalizačná správa ÚKSÚP

Tak sa nám znovu vrátila zima aj do nížin. Takéto premenlivé počasie sťažuje praktickú realizáciu ochranných zásahov, preto si každý pestovateľ musí zvážiť svoju konkrétnu situáciu a prispôbiť signalizáciu svojim podmienkam. Z rovnakého dôvodu je potrebné čítať viaceré signalizačné správy aj spätne, keďže mnohé ošetrenia je možné vykonať aj neskôr ako je uvedené v poslednej správe, pričom opakovanie rovnakých škodlivých organizmov z predošlých správ sa spravidla neuvádza.

U veľkopestovateľov, najmä v lokalitách s potvrdenými výskytmi **spály jadrovín**, odporúčame preventívny postrek proti tejto bakterióze. V období od pučania do začiatku kvitnutia stromov sa používajú Aliette 80 WG (účinná látka fosetyl) a Kuprikol 50 (účinná látka oxychlorid medi), v čase pred kvitnutím a tesne po odkvitnutí do začiatku rastu plodov Luna Care (účinné látky fluopyram + fosetyl) povolené pre jablone a hrušky. V období počas kvitnutia je povolený do jadrovín biologický prípravok Blossom Protect s účinnou látkou Aureobasidium pullulans. Pre pestovateľov s výskytom tejto choroby je toto ošetrenie v podstate povinným preventívnym opatrením.

Približne 4 roky sa v Slovenskej republike rýchlo šíri neeurópska **vrťivka orechová** (*Rhagoletis completa*) pochádzajúca zo Severnej Ameriky, ktorá momentálne už nepatrí medzi karanténnych škodcov. Hlavným hostiteľom vrťivky orechovej sú druhy rodu orech (*Juglans*).

V prípade výskytu vrťivky orechovej odporúčame opadané a napadnuté plody odstrániť a spáliť. Po jesennom opade listov odporúčame dôkladnú likvidáciu všetkých opadaných častí stromu a následne **mechanickú kultiváciu pôdy (napr. rýľovaním), prípadne aj opakovanú v jarom období**. Ďalej z mechanických spôsobov ochrany **odporúčame na jar (najneskôr v máji) pokryť zem fóliou, resp. netkanou textíliou**, čím sa zabráni vyleteniu vyliahnutých dospelcov z pôdy. V priebehu sezóny odporúčame do koruny stromu inštalovať **žlté lepové dosky** (prípadne aj s atraktantom), ktoré svojou farbou lákajú škodcu (okolo 5 ks podľa veľkosti koruny), ktoré je potrebné vymieňať približne každé 2-3 týždne a ponechať minimálne do začiatku septembra. Chemická ochrana je zameraná predovšetkým na likvidáciu dospelcov ešte pred nakladením vajíčok. **S chemickou ochranou je potrebné začať začiatkom júla (najneskôr okolo 15.7.)** a v 7 – 14 dňových intervaloch ju opakovať do doby asi 1 mesiac pred zberom. Posledné ošetrenie sa odporúča pre neskoršie dozrievajúce odrody okolo 25. augusta, ale treba brať do úvahy aj početnosť dospelcov odchytených na žltých lepových doskách a ochrannú dobu použitého prípravku. Vajíčka nakladené po tomto termíne už nemajú dostatok času na vývoj a spôsobenie škody. **V súčasnosti nie je v Slovenskej republike autorizovaný žiadny prípravok na ochranu rastlín proti tomuto škodcovi.**

V susedných krajinách (Maďarsko, Rakúsko, ale aj Švajčiarsko) však nejaké možnosti chemickej ochrany sú povolené:

- Ošetruje sa napr. biologickými prípravkami s účinnou látkou spinosad (prípadne s inými účinnými látkami, ako sú thiacloprid, acetamiprid alebo pyretroidy, pričom prípravky treba počas sezóny ošetrovania striedať) v zmesi s atraktantom (napr. CombiProtec), ktorého úlohou je prilákanie dospelcov. Posledný postrek (v septembri, prípadne v októbri) pod stromy je potrebné urobiť najmä v oblastiach, kde sa vrťivka orechová vyskytla v hojnejšom počte a je prítomná už dlhšie z minulých rokov.
- Prípravky s účinnou látkou *Beauveria bassiana* sú vhodné na likvidáciu lariev v pôde. Aplikujú sa na začiatku augusta v období, keď sa už larvy sťahujú do pôdy. Následná druhá aplikácia sa vykonáva v prvom septembrovom týždni. Pôda pod stromami sa má ošetrovať v daždivom období, prípadne možno pôdu zaliať po ošetrení, aby bola mokrá a huba dokázala rýchlym vývojom zničiť padnuté larvy. **Po opakovanom ošetrení na jar v máji, prípadne v júni, opäť v daždivom počasí, sa zvýši účinok až na 90 %.**